

ELECCIONS LEGISLATIVES

El front kurd amb l'esquerra sacseja el mapa polític turc

L'HDP ha entrat al Parlament amb el 13% de vots impulsat pel carisma del seu líder, Selahattin Demirtas

LLUÍS MIQUEL HURTADO
DIYARBAKIR

Si fa pocs anys anomenar Öcalan era prou motiu per acabar a la presó, ara aquest nom se sentirà habitualment al Parlament turc. Dilek Öcalan, neboda del líder de la guerrilla kurda PKK empresonat, és una de les diputades elegides diumenge pel Partit Democràtic del Poble (HDP). Aquesta coalició serà per primer cop a la cambra baixa després de superar per tres punts el 10% de topall de vot.

Amb Dilek hi haurà un armeni, Garo Paylan; un assiri, Erol Dora; una islàmica, Hüda Kaya; una iazidita, Felekna Uca, i una socialista turca, Figen Yüksedag. Aquesta pluralitat, testimoni de l'apertura política que el moviment sobiranista kurd ha fet en els últims anys, és el secret del sobtat èxit electoral de l'HDP. La coalició és fruit d'un intens treball previ que Dilek explicava fa uns dies a l'ARA a la seu general de la coalició.

"Fa quatre anys vam formar el Congrés Democràtic dels Pobles, un organisme assembleari en què participen més de quaranta organitzacions civils, feministes, ecologistes pro drets humans, religioses... -comença-. Tres anys després, amb

l'arribada de les eleccions municipals, vam creure adient constituir-nos com a partit polític, paraigua de totes les entitats del Congrés. Així va néixer l'HDP".

Segons Yüksedag, Abdullah Öcalan, fundador del PKK -considerat "terrorista" per Turquia, la UE i els EUA-, és l'ideòleg de l'HDP. Des de la seva entrada a la presó d'Imrali, l'any 1999, Öcalan ha abandonat l'independentisme i aposta pel que anomena "confederalisme democràtic", un govern basat en el municipalisme i les estructures organitzatives de la societat civil sense tocar les fronteres dels actuals estats nació.

Confluència per una alternativa

L'HDP, explica Figen Yüksedag, vol participar en un govern a Turquia que obri via a aquest projecte mitjançant la confluència de forces d'esquerra de tot el país. "Turquia i el Kurdistan necessitaven un moviment unificador que els enfortís a tots. A l'HDP hi conflueixen el moviment d'alliberament kurd i el sindicalisme turc, l'oest -la regió kurdo-turca- i l'est -turc-. La copresidència encarna aquesta unió".

A la cúpula de l'HDP hi ha Figen Yüksedag, editora periodística filla de turcs sunnites de la ciutat meri-

Front
Uns 40 grups
feministes,
ecologistes
i d'esquerra
s'han unit
als kurds

dional d'Adana, i Selahattin Demirtas, un advocat kurd especialitzat en drets humans. Ella va presidir el Partit Socialista dels Oprimits, un dels grups que s'han integrat a l'HDP; ell prové del Partit de la Pau i la Democràcia (BDP), un grup independentista kurd precursor de l'HDP.

Demirtas, a qui ja diuen "l'Obama kurd", ha marcat la campanya amb el seu carisma. Cada cop que el president Erdogan, gran perdedor als comicis d'ahir, l'atacava, Demirtas responia amb ironia. Quan dividres una doble bomba en un míting de l'HDP a Diyarbakir va matar

quatre persones i va deixar nombrosos amputats, la seva crida a la calma va ser clau per evitar el caos al Kurdistan.

Figen Yüksedag recorda que el sistema copresidencial paritari de l'HDP s'estén a tots els nivells del partit, "des del municipal fins al superior", i ho considera un avenç respecte a Europa. "A Europa hi ha un patriarcat subtil", critica, recordant els debats recurrents sobre si la paritat perjudica la meritocràcia. "Hem demostrat que un govern col·lectiu és més efectiu i que equiparar dones i homes dóna bons resultats", emfatitza.

Una societat civil organitzada, garantia de salut democràtica

Anàlisi

CRISTINA MAS
BARCELONA

El resultat de les eleccions de diumenge afebleix Erdogan, que perd tres milions de vots, tot i l'augment de la participació, però reforça la democràcia turca. El seu pla per convertir Turquia en una república presidencialista en què tingués poders plens s'ha estavellat contra un nou moviment polític de la societat civil organitzada: els kurds i l'esquerra, que ja

li havia plantat cara empassant-se els esprais de gas pebre a la plaça Taksim el 2013. Unes forces plurals que s'han sabut organitzar per saltar el mur del 10% de vots requerit per entrar al Parlament. El partit d'Erdogan, l'islamista AKP, ha tornat a guanyar (i n'hi ha pocs que retenen el 40% de vots després de 12 anys al poder), però la victòria és molt amarga: en lloc d'obtenir l'aval a les urnes per convertir-se en el sultà del segle XXI, el missatge és que l'autoritarisme té un preu.

"Una part del seu electorat no li ha fet confiança: d'una banda els kurds que votaven per l'AKP han passat massivament a l'HDP, però

Autoritari
L'enrocament
ha costat
a Erdogan
tres milions
de vots

aquesta formació també ha tret bons resultats a les zones urbanes no kurdes, on ha mobilitzat la gent descontenta amb l'actitud prepotent d'Erdogan", apunta Eduard Soler, analista del Cidob. Per explicar la mobilització electoral dels kurds, Soler destaca la influència de la batalla de Kobane en el resultat: quan la ciutat de majoria kurda del nord de Síria va ser sotmesa a una ofensiva de l'Estat Islàmic, Ankara va mantenir segellada durant setmanes la frontera i va reprimir durament les mobilitzacions de solidaritat dels kurds dins de Turquia.

"Erdogan va guanyar el 2002 perquè la gent estava farta d'un sis-

tema polític endogàmic i corrupte, i va tenir el suport de gent que no era islamista i apostava pel canvi", recorda Javier Albarracín, analista de l'IEMed. "A l'inici va posar al seu lloc l'exèrcit i va obrir les negociacions amb la UE, però ha anat impregnant un to cada cop més religiós i autoritari al seu govern, i ara ja no és un element aglutinador sinó exclouent", conclou. Ara Erdogan es veu abocat al pacte o a convocar eleccions anticipades. Aviat sabrem si s'enroca més o si obre la mà per tornar a erigir-se en pare de tots els turcs. Sigui com sigui, s'haurà d'afrontar a un Parlament molt més plural, com la societat turca. ■

AMÈRICA LLATINA

El desencant dels mexicans castiga els grans partits

Mestres i camperols de Guerrero reclamen la fi del clientelisme

FRAN RICHART
CHILPANCINGO (MÈXIC)

A la petita comunitat de l'Ocotito, al cor de Guerrero, es fa un funeral per quatre germans d'una mateixa família assassinats. És de matinada i plou a bots i barrals i un centenar de persones del poble s'hi han atansat per vetllar els cossos. No se sap ben bé si són 14 o 17 els morts a la localitat de Xolapa en aquest enfrontament entre grupuscles d'autodefenses que tenen el domini de gairebé tot l'estat. La lona de plàstic de l'anunci d'un candidat de les eleccions de diumenge passat –somrient– protegeix els veïns de la pluja.

“Primer van caure els dos germans en el tiroteig; després els altres familiars quan van intentar rescatar-los i també van caure a la batussa”, diu el comandant Chano, que lidera una d'aquestes organitzacions nascudes fa menys d'un any per combatre el poder del narcotràfic en la segona regió més important del món en producció d'opi.

A un grapat de quilòmetres 30 joves encaputxats de l'escola normal rural Raúl Isidro Burgos d'Ayotzinapa fan guàrdia durant la matinada amb bastons i pedres davant un possible assalt de la policia federal. El número 43 es pot llegir a cada racó del poble i fins i tot els taxistes l'utilitzen com a codi per dir que el client no és hostil.

Arran de la desaparició dels 43 estudiants d'Ayotzinapa el setembre passat a la ciutat d'Iguala en mans de la policia local, es va originar al país un moviment social i de solidaritat sense precedents que ha estès el seu clam al món sencer: “Vius se'ls van endur, vius els volem”. Vuit mesos després del succés, en què estan involucrats l'alcalde i la seva dona, a més de l'omissió del governador, Ángel Aguirre, i dels caps de la policia estatal, la federal i l'exèrcit, el moviment d'Ayotzinapa es va posicionar en contra dels comicis de diumenge passat, ja que consideren que és un mecanisme que reproduceix la corrupció i el nepotisme que impera als partits polítics.

Consells comunitaris

L'alternativa que mestres i camperols de Guerrero i Oaxaca proposen davant el règim democràtic mexicà, per una banda infiltrat pels poderosos càrtels de la droga i per una altra influenciat pel poder comercial i econòmic dels Estats Units, és destruir la xarxa clientelar dels polítics i crear consells comunitaris totalment assemblearis on siguin escoltades les demandes de les capes més humils de la societat. Transportistes, estudiants, jornalers, docents i treballadors han sigut aquests últims dies desallotjats

violentament de les places on acampaven per efectius de l'exèrcit que s'han desplegat al sud-est del país davant dels comicis.

Les matances i la por de la brutalitat tant del govern com de criminals segueix molt present en la vida dels mexicans, que només han rebut una consigna clara de les autoritats als seus problemes quotidians aquests últims dies: s'ha d'anar a votar. Però els normalistes també tenen una resposta diàfana: “No volem escollir el nostre assassí”.

Als estats de Guerrero, Oaxaca i Chiapas, a la franja sud del país i on s'acumulen les zones més pobres i indígenes, va ser on la reivindicació contra un sistema corcat va prendre més força. A Tixtla (Guerrero), on hi ha l'escola de magisteri d'on van desaparèixer els 43 estudiants, només van poder obrir 14 dels 54 col·legis electorals. I a Oaxaca més de 120 persones van ser detingudes per haver saquejat i cremat urnes i paperetes segons la consigna del moviment d'Ayotzinapa. —

El PRI manté la majoria al recompte

A l'espera del recompte final de les eleccions de diumenge, que s'anunciarà demà, el PRI del president Enrique Peña Nieto conservava ahir per un estret marge la majoria simple i mantenia la perspectiva de revalidar el govern amb aliances. Però els primers resultats apunten el desgast de tots els grans partits, també el conservador PRD i l'esquerra del PAN. També es donava per segura la victòria a l'estat de Nuevo León, el segon més gran de Mèxic, de Jaime Rodríguez Calderón, antic priista que ha impulsat una candidatura independent. Tot un símbol del desgast de les formacions polítiques tradicionals que reflecteix a les urnes la voluntat de molts mexicans d'acabar amb el clientelisme.

Tot i això, finalment no hi haurà paritat d'escons. Dels 80 que ha guanyat l'HDP, les dones n'ocuparan 32. Amb tot, en una Gran Assemblea Nacional dominada pels homes –452 diputats i 98 diputades–, en la legislatura amb més participació femenina de la història de la República, l'HDP hi aporta la proporció més alta de dones. Als seus estatuts, l'HDP també introdueix un mínim del 10% de quota de LGBTI (lesbianes, gais, bisexuals, transsexuals i intersexuals) a les candidatures de base.

L'HDP vol un ministeri de la Dona, suspendre la direcció d'Afers Religiosos –criticada per obviar les minories–, més beques al jovent i relançar el procés de pau amb el PKK, un punt que serà difícil. L'entrada de l'HDP al Parlament ha fet perdre la majoria absoluta a l'AKP, promocionat per Erdogan. Ara necessitarà pactar el govern, i el més afí és l'islamonomista Partit d'Acció Nacionalista (MHP), amb un discurs dur contra els kurds.

El vot liberal ha sigut clau per a l'HDP. A Istanbul, Demirtas va doblar els vots rebuts com a candidat a les presidencials l'agost passat. A Esmirna, ciutat de l'oest bastió dels republicans del CHP, l'HDP va obtenir dos escons. A Tunceli, l'única província kurda alevi, va fer un gir històric passant del CHP a l'HDP. Figen Yüksedag, un mes abans de la votació, ja va preveure a aquest diari el resultat: “Serem la força guanyadora”. —

Selahattin Demirtas, el candidat del front kurd amb l'esquerra, celebrant ahir a Istanbul els bons resultats obtinguts diumenge a les urnes, en què van aconseguir prop del 13% de vots.

MURAD SEZER / REUTERS

Activistes de Oaxaca cremant urnes i paperetes per boicotejar els comicis, recordant els 43 estudiants desapareguts. REUTERS